

GÖRSEL SANAT ÖĞRENCİLERİNİN KRIPTO SANAT (NFT) DÜNYASI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Merve KARAMAN
İstanbul Topkapı Üniversitesi, Türkiye
mervekaraman@topkapi.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-6010-6996>

<i>Atıf</i>	Karaman, M. (2023). Görsel Sanat Öğrencilerinin Kripto Sanat (NFT) Dünyası Hakkındaki Görüşleri. The Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 13 (2), 379-389.
-------------	---

ÖZ

Teknolojide yaşanan gelişmeler sanatı da etkilemektedir. Dijitalleşen sanat piyasası için son dönemlerde yeni kavramlardan olan kripto sanat (NFT) ortamları popüler hale gelmeye başlamıştır. Sanat ürünlerinin bu dijital ortamlarda sergilenmesi, satışa sunulması mümkün hale gelmiştir. Sanat adına bu kadar güncel olan bir konuda özellikle geleceğin sanatçıları olan sanat öğrencilerinin görüşlerinin alınmasının önemli olduğu düşüncesiyle araştırmada sanat için güncel bir konu olan kripto sanat (NFT) kavramına ilişkin olarak öğrenci görüşleri alınmıştır. Çalışma kapsamında 3'lü likert ölçeği uygulanarak kripto sanat (NFT) ile ilgili olarak sanat öğrencilerin görüşlerini almak amaçlanmaktadır. Bu kapsamda araştırmada 2022-2023 güz döneminde 9 sorudan oluşturulan anket yoluyla İstanbul Topkapı Üniversitesi Balat Kampüsü Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi'nde okuyan 264 sanat öğrencisinin görüşleri alınmış ve nicel analiz yöntemi ile tablolaştırılarak analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda ise sanat okuyan öğrencilerin kripto sanat (NFT) ile ilgili olarak; NFT nedir tanımını bildikleri, NFT takip ettikleri, kendileri de NFT yapıp satabilmek ve NFT almak istedikleri, NFT platformları hakkında bilgi sahibi oldukları, NFTyi kazanç sağlama aracı olarak gördükleri, NFTleri ve NFT sanatçıları güncel olarak takip ettikleri ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: NFT, Kripto Sanat, Dijital Sanat, Görsel Sanat.

VISUAL ART STUDENTS' VIEWS ON THE WORLD OF CRYPTO ART (NFT)

ABSTRACT

Advances in technology also affect art. Crypto art (NFT) environments, which are one of the new concepts for the digitalized art market, have started to become popular. It has become possible for art products to be exhibited and offered for sale in these digital environments. Considering that it is important to take the opinions of art students, who are the artists of the future, on a topic that is so current in the name of art, student opinions were taken regarding the concept of crypto art (NFT), which is a current issue for art. Within the scope of the study, it is aimed to get the opinions of art students about crypto art (NFT) by applying a 3-point Likert scale. In this context, the opinions of 264 art students studying at Istanbul Topkapı University Balat Campus Faculty of Fine Arts, Design and Architecture were taken through a questionnaire consisting of 9 questions in the fall semester of 2022-2023 and were analyzed by tabulating them with the quantitative analysis method. As a result of the study, students studying art related to crypto art (NFT); It has been revealed that they know the definition of NFT, they follow NFT, they want to be able to make and sell NFT and buy NFT, they have information about NFT platforms, they see NFT as a means of making money, they follow NFTs and NFT artists up-to-date.

Keywords: NFT, Crypto Art, Digital Art, Visual Art.

GİRİŞ

Günümüzde bireylerin büyük çoğunluğu teknoloji sayesinde dijital dünyada varlığını sürdürmektedir. Teknoloji birçok sektörü etkilediği gibi sanatı da etkilemiş değişen dünyayla birlikte sanat alanı kendi içinde giderek geleneksel yapısından uzaklaşarak dijitalleşmiştir. Son günlerde popüler olarak sıkça duyduğumuz kripto sanat ya da diğer adıyla NFT, yeni bir sözcük olarak karşımıza çıkmaktadır. NFT şeffaf bilgi paylaşılmasına izin veren bir yapıda veritabanı olan blokzincir teknolojisi ile yapılandırılmıştır. *Non-Fungible Token* anlamına gelen NFT değiştirilmesi mümkün olmayan kripto para (*token*) anlamında kullanılmaktadır. Yurdabak'a (2022: 144) göre NFTler fotoğraf, video, resim, gif, müzik gibi birçok alanda yapılmış çalışmanın dijital varlıklar hakkının blokzincir (*blockchain*) altyapısıyla kaydedilerek akıllı sözleşmeler yoluyla korunmasını sağlamaktadır. Bu sertifikalar ise dijital sanat eserlerinin biricik olma halini simgeleyen bir kanıttır. Bu sistemde sanat herkese ulaşırken aynı zamanda mülkiyetin tek kişide olmasını sağlayarak güvenilirlik kazanmaktadır. Kripto sanatın güvenilirliğinin yanı sıra sanat eserlerinin NFT platformlarında alınıp satılması, sergilenmesi, gizliliği, korunması noktasında avantaj ve dezavantajları gündeme getirmiştir. Kripto sanatın güvenilirliğine ilişkin soru işaretleri olmasının yanı sıra genel olarak güvenli bir platform olduğu vurgulanmaktadır. Yaşanılan hızlı dijital değişim dijital sanat eserlerinin popülerleşmesini beraberinde getirmiştir. Fiziksel dünyada yer almayan yalnızca bilgisayarla tasarımı oluşturulan eserler dijital sanat olarak bilinmektedir. Geleneksel sanata göre dijital sanat hem eserlerin oluşturulması hem de sergilenmesi noktasında yeni bir perspektif kazandırmıştır. Pandemi etkisiyle dijitalleşmenin arttığı dönemde geleneksel sanata göre daha erişilebilir bir yapıda olan kripto sanat piyasası hem müzayedeler hem de iletişim araçlarını kullananlar tarafından dikkatleri üzerine çekmiştir (Franceschet, 2021). Ante'ye (2021) göre NFT pazarı özellikle 2021 yılında çok yüksek oranda NFT satışları olması ve birçok yeni çalışma başlatılması nedeniyle önemli ölçüde talep görmüştür. Oldukça yenilikçi tutum yaratan NFT bugün bir fenomen haline gelmiştir. Çünkü bu platformda ilk kez sanatçılar dijital bir içerikten gelir elde edebilir duruma gelirken kullanıcılar da dijital koleksiyon sahibi olma fırsatı bulmuştur. NFTler benzeri olmayan blokzincir tabanlı Ethereum standardından gelen özgünlük sertifikaları olarak tanımlanmaktadır. NFTler internet ortamında değerlerin dijitalleşmesi noktasında yeni bir dönem başlatarak ticaretin önünü oldukça açmıştır. Bu yönüyle NFTler son dönemde hızlı bir yükselme göstermiştir. NFTler özelleştirilen değerlere yönelik güvenilir ticaret alanı sunmaktadır. Dijital sanat kavramı çerçevesinde kripto sanatla dikkat çekici yeni bir pazar ağı oluşturulmuştur. Bugün incelendiğinde NFT satışları milyon dolarlar seviyesine gelmiştir. Gün geçtikçe gelişme gösteren NFTler geniş kitlelerce daha fazla anlaşılmayı bekleyen bir alan konumuna gelmiştir. Sanatçı veya tasarımcıların bu dijital sanat platformu hakkında bilgi sahibi olmaları, kullanabilmeleri, dijital platformlara hâkim olmaları, bu tür platformlarda yer almaları hem kendilerinin hem de çalışmalarının görünürlüğü bakımından önemlidir. Bu anlamda günümüzde popüler ve güncel olan kripto sanat NFT konusuna yönelik üniversitelerde yeni dersler açıldığı, konferans konuşmaları düzenlendiği bilinmektedir. Geleceğin sanatçı/tasarımcı adayları olan sanat/tasarım öğrencilerinin bu tür dijital sanatlar hakkında detaylı bilgi sahibi olmaları noktasında yönlendirilmesi, üniversitelerde ilgili bölümler için NFT derslerinin açılması bir gereklilik olarak düşünülmektedir. Çalışmada kripto sanata (NFT) değinilmiş ve görsel sanat öğrencilerinin kripto sanat (NFT) dünyası hakkındaki görüşleri anket aracılığıyla alınarak değerlendirilmiştir.

KRİPTO SANAT HAKKINDA

Non-Fungible Token açılımı ile bilinen NFT değiştirilemez dijital token anlamında kullanılmaktadır. Blokzincir altyapısında bir değeri temsil eden NFT, fotoğraf, video, ses, resim, müzik gibi dijital çalışmanın blokzincir altyapısına göre kaydedilmesini ve sözleşmeler ile korunmasını sağlamaktadır. Dowling'e (2022) göre NFTler eserin sahibine telif hakkı imkânı vermesi yönüyle eserin mülkiyetini koruma altına almakta böylece adaleti sağlamaktadır. Bir nevi noter sistemi gibi düşünülen NFTler dijital eserlerin kripto para sistemi bağlamında güvenli olarak satışına olanak vermektedir. Ethereum altyapısına sahip blokzincire kaydedilen ve her türlü dijital varlığı temsil eden NFTler arasında en yaygın olanları ise genellikle sanat eserlerini kapsamakta diğerleri ise spor, oyun, müzik gibi türleri içermektedir. Teknolojik gelişmeler blokzincir teknolojilerini hayatımıza yerleştirmiş durumdadır. Bahsedilen blokzincir teknolojileri Bitcoin paraların kullanıldığı platformlardır. Fiziksel biçimde var

olmayan sanal para olarak kullanılan kripto paralar dijital varlıklar olarak bilinmektedir. Bu dijital varlıklar şifreleme olarak isimlenen kriptografi ile güvenceye alınmıştır. Böylece aynı kripto parayla birden fazla işlem yapmayı engelleyen şeffaf bir sistem inşa edilmiştir (Gökpınar, 2021). Yurdabak'a (2022: 144) göre blokzincir teknolojisinde bitcoin en fazla kullanılan alandır. Ancak bitcoin haricinde de blokzincir yapısında farklı faaliyet alanları olacağı öngörülmekte ve bu durumun insanlık adına güzel bir yenilik olacağı belirtilmektedir. Bu anlamda blokzincir teknolojisinin çok farklı gelişeceği öngörüler arasındadır. Blokzincir teknolojisi blokların birbiriyle bağlı yapıda olduğu bir sistemdir. Böylece şeffaflığı ve merkeziyetsiz olması ile güvenli bir sistemi temsil etmektedir. Bitcoin 2008'de ilk kez Satoshi Nakamoto'ya ait akademik makalede uluslararası dijital bir kripto para olarak belirtilmiştir. Bu yeni kripto para dijital pazarlamada oldukça dikkat çekmektedir (Nakamoto, 2008). Tanrıverdi'ye (2019: 204) göre Satoshi Nakamoto tarafından yayınlanan Bitcoinin anlatıldığı çalışmada blok zincir sisteminde herhangi bir ürünün güvenilirlik sağlaması için üçüncü bir aracı gerektirmediği vurgulanmaktadır. Kaya ve Önür'e (2022: 54) göre NFTlerin dijital ortamlarda dolaşımı sırasında her hareketin kayıt edilmesine bağlı olarak eserin orijinalmiş gibi kopyasının satılabilmesi mümkün değildir.

Buterin'e (2013) göre akıllı dijital sözleşmelerin en önemli özelliği doğrulanması ve güvenli olmasıdır. Benzer şekilde Lansiti ve Lakhani'ye (2017) göre ise blokzincir teknolojisinde gizlilik esastır. Sistemdeki tüm kayıtlar şeffaftır. Blokzincir teknolojisi kayıtların geri dönülemez şekilde blokların en başından itibaren görülerek kayda alındığını ve kesinlikle değiştirilemeyeceğini garanti etmektedir. Kripto sanat eserlerinin sertifika ile tescillenmesi bağlamında esere biricik olma özelliği verilmektedir. Regner vd., (2019) göre NFTlerin mülkiyet anlamında sağladığı imkanları ve teklifi ile blokzincir faaliyetlerinin kapsamı oldukça büyümüştür. Geleneksel biletlerde şahıslara güvenmek zorunda kalmaktadır. Ancak kültür, spor, sanat etkinliklerinde NFT ile bilet alındığında blokzincir altyapısındaki bir bileti ifade etmekte böylece biletin benzersizliği ve bileti alan kişinin yeniden satamayacağını garanti etmektedir. Bu durumda tüketicilerin akıllı sözleşmelere olan güveni sağlanarak kripto biletlerini güvenli alıp sattığı bir ortam yaratılmıştır. Oyun sektörüne de dahil olan NFTler ile ilgili olarak; Ante (2021) NFTnin oyun endüstrisine de fırsatlar getirdiğini, kripto oyunlarla evcil hayvanlar sahiplenildiğini NFT pazarında birçok girişim için farklı fırsatların olduğunu belirtmektedir. Burada oyun kullanıcıları oyundaki öğelere sahip olmakta bu aşamada oyun geliştiricilerinin telif hakkı korunmaktadır. Bu tarz blokzincir toplulukları ile çok farklı dijital varlık türleri ortaya çıkmış böylece NFT pazarında ürün yelpazesini genişletmiştir. Şüphesiz ki NFTlerin bilinirliğini sağlayan en önemli gelişme *Beeple* rumuzlu sanatçının *'The First 5000 Days'* ismiyle Mart 2021'de NFT olarak ortaya koyduğu eserinin yüksek bir ücrette satılması olmuştur. NFTler ülkemizde sanatçı/tasarımcılar, galeriler, sanatseverler tarafından ilgi gören bir platform olmuştur. Öyle ki 2023 Ocak ayında İstanbul Zorlu PSM'de Dünyanın *'İlk NFT Bienali'* yapılarak hareketli ve hareketsiz dijital eserler sergilenmiştir. Oduncu (2022: 201) ise yapılan araştırmalar sonucunda kripto sanat sektörüne talep gösteren ülkeler arasında Türkiye'nin en üst sıralarda olduğunu vurgulamaktadır.

Dijital sanat eserlerinin popüleritesini artıran NFTler günümüzde rekor satışlarla gündem olmaktadır. Sanatçı veya tasarımcılara eserlerini dünyaya ulaştırma anlamında görünürlük kazandırmakla birlikte alternatif para kazanma aracı olarak görülmektedir. Örneğin Şekil 1'de görülen *'CryptoPunks'* isimli seri rekor fiyatla satışa sunulmuştur. *'CryptoPunks'* isimli bu dijital koleksiyon 2017 yılında Larva Labs stüdyo tarafından oluşturulan Ethereum blok zincirindeki ilk NFT koleksiyonlarından biri olarak bilinmektedir. *'CryptoPunks'* serisinde genellikle erkek ve kadın figürler piksel görüntüsü olarak yer almaktadır.

Şekil 1. CryptoPunks NFT Serisi
Kaynak: OpenSea, 2022

NFT satmak kadar koleksiyon edinmekte cazip hale getirilmektedir. Benzer şekilde 'Bored Ape Yacht Club'ın #8585 isimli dijital maymun görselinden oluşan NFTlerin oldukça talep gördüğü bilinmektedir. Bu NFTlere sahip olmanın en önemli avantajları arasında ise sadece 'Bored Ape Yacht Club' NFTlerden oluşan cüzdanların olduğu banyo olarak isimlendirilen sanal bir salona erişim hakkı vermektedir. Bu alanda eser sahiplerinin çizim yapabildikleri veya uygun gördükleri gibi her istediklerini özgürce yapabildikleri bir ortam oluşturulmuştur. Buradaki her maymun sahip olduğu banyo duvarına bir piksel çizebilmektedir. Ayrıca Aydınar'e (2022) göre NFT sahiplerinin belirli bir üye ile sınırlandırılmış özel bir kulübün üyesi olma ayrıcalığı verilmektedir. Koleksiyon olarak değerli bir NFT almak değerli bir tablo satın almakla eşdeğer gibi düşünülmelidir. Yatırım aracı olarak kabul edilen NFTler gelecekte değerinin daha da artacağı düşüncesini barındırmaktadır. Sanatın biricikliğine vurgu yapan kripto sanat piyasası ile sanatçıların eserlerini dijital ortamla kayıt altına alabildiği, güvenli olarak sergileme ve satışa sunabildiği özgünlük sertifikaları yaratılarak yeni bir bakış açısı gündeme gelmiştir. Allen vd., (2022) göre resim, video gibi dijital koleksiyonlarında NFT ile eserin mülkiyet hakkı korunmaktadır. NFT ile ise geleneksel sanatçıların eserlerinin dijital ortamda sergilenmesi adına güncel bir alan oluşmuştur. Aynı zamanda geleneksel anlamda eserlerin telif ücreti alınmazken NFT ile bu durum güncellenmiş gelecekte dahi sanatçıların eserlerinin satışından telif ücreti alabilmesinin önü açılmıştır. NFT'ler her ne kadar dijital olarak üretilip sergilense de fiziksel ortamda bulunan bir sanat galerisinde de sergilenabilmektedir. Günümüzde sanal ortamın haricinde pek çok galeri ve müze NFT projelerini dijital ekranlar yoluyla açık artırmaya sunarak sergilemektedir.

Şekil 2. Bored Ape Yacht Club #8585 isimli NFT
Kaynak: OpenSea, 2022

Gül Şenkardeş ise (2021: 159) NFTlerin benzersiz ve biricik olma halini, telif hakkı sağlamasını, güvenli bir sistem olmasının yanında yeni iş modellerine imkân vermesini avantajları olarak belirtmekte gizliliğe ilişkin yasal boyutundaki şüphelerin olmasını ise dezavantajı olarak vurgulamaktadır. Ancak NFTnin güvenilirliğine ilişkin tereddütler olsa da genel itibarıyla NFT teknolojisi ile birlikte sanatçıların eserlerini 'OpenSea' gibi dijital platformlarda veya sanal müze ve galerilerde kendi istedikleri fiyata satabilme fırsatı bulmaları bakımından bu tür dijital teknolojinin giderek talep göreceği düşünülmektedir. Günümüzde resim, müzik, spor ve fotoğraf gibi farklı alanlara hitap eden NFTlerin gelecekte mobilyadan, yemek veya giyim sektörüne kadar her alanı kapsayacağı öngörülmektedir.

Örneğin ünlü biri bir kıyafet aldığında ve onu sonradan satmak istediğinde kıyafetin ilk olarak kime ait olduğu bilinerek değerinin gün geçtikçe artacağı düşünülmektedir. Sanat ve tasarımın yanı sıra hem müzik hem spor piyasası da NFTler ile sıkça gündeme gelmektedir. Dijital müzik grupları yalnızca NFT olarak üretilen albümler yaparak dijital ortamda satışa sunmaktadır. Böylesine çeşitli alana hitap eden NFT platformlarının sanat alanına yeni bir yön verdiğini düşünmek kaçınılmazdır.

AMAÇ

Dijitalleşmenin artması sanat ortamlarını büyük ölçüde sanal dünyaya taşımış ve kripto sanat kavramı ortaya çıkmıştır. Sanat ortamlarında kripto sanat (NFT) ile ilgili popülerlik günden güne artmakta ve sanatçılar bu alanda çalışmalar yaparak sanal platformlarda varlıklarını sürdürmeye çalışmaktadır. Bu nedenle geleceğin sanatçıları olan sanat öğrencilerinin kripto sanat (NFT) hakkında görüşlerini almak önemlidir. Bu çerçevede bu araştırmada amaç görsel sanat öğrencilerinin kripto sanat (NFT) dünyası hakkındaki görüşlerini anket yoluyla almak ve ortaya koymaktır. Bu amaca ilişkin anket sorularıyla öğrenci görüşleri alınmıştır.

YÖNTEM

Araştırmada sayısal verilerin dikkate alınması bakımından nicel yöntem kullanılmıştır. Çalışma kapsamında araştırmacı tarafından Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum cevaplarından oluşan 3'lü likert olarak hazırlanmış anket sorularına sanat öğrencilerinin verdiği cevaplar yüzde frekans analizi ile tablolaştırılarak analiz edilmiştir. "Likert-tipi sorular araştırılan konu hakkında tutum veya görüş içeren bir ifade ve bu ifadeye katılım düzeyini belirten seçenekler içerir" (Turan, Şimşek ve Aslan, 2015: 188). Çalışmada kesin net yanıtların yanında kararsız olan bireyleri de görmemizi sağladığı için 3'lü likert tercih edilmiştir. Likert anketinde hazırlanan sorular özellikle NFTlerin bilinirliğine dair ve öğrencilerin NFTleri gelecekte ne şekilde kullanmak istediklerine ilişkin sorulardan oluşmaktadır. Literatür araştırması kapsamında NFT konusunda görüş almaya dair bir çalışma olmadığı için likert anket ile uygulama yapılan Gonca Erim ve Müge Caferoğlu'nun (2012) '*Görsel Sanatlar Eğitimi Dersinin Zihinsel Engelli Çocuklara Katkısının Özel Eğitim Öğretmenlerinin Görüşleriyle Belirlenmesi*' isimli akademik makalesinde uygulanan anket baz alınarak araştırma ve konu çerçevesine uygun olarak uyarlanmıştır. Aynı zamanda Turan, Şimşek ve Aslan'ın (2015) '*Eğitim Araştırmalarında Likert Ölçeği ve Likert-Tipi Soruların Kullanımı ve Analizi*' isimli çalışmasından yararlanılmıştır.

ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubu 2022-2023 eğitim öğretim yılı güz dönemi İstanbul'da bulunan ve T.C. İstanbul Topkapı Üniversitesi Balat kampüsünde yer alan Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmada yaş ve cinsiyet kriteri yer almaktadır. Araştırmada üniversite ve kampüs ulaşılabilirliği bakımından tercih edilmiştir. Üniversitede toplamda 264 öğrenciye ulaşılmıştır. Anket katılımcı öğrencilerin gönüllülük kriterine bağlı olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında üniversiteden etik kurul izni alınmıştır.

VERİLERİN ANALİZİ

Araştırma kapsamında elde edilen veriler SPSS (*statistical package for social sciences*) programı ile analiz edilmiş, tablolarda yüzde frekans değeri ile gösterilmiştir. Kategorik değişkenler arası farklılık ki kare testi kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen değerlerin anlamlı olup olmadığının yorumlanmasında 0.05 anlamlılık düzeyi ölçüt olarak alınmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde anket sonuçlarının analizine ve yorumuna yer verilmiştir. Anket uygulamasından elde edilen veriler tablolaştırılmıştır. Aynı zamanda araştırma kapsamında katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgularda Tablo 1 de gösterilmektedir.

Tablo 1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Değişken	Grup	n	%
Sınıf	1.Sınıf	98	37,12
	2.Sınıf	64	24,24
	3.Sınıf	46	17,42
	4.Sınıf	56	21,21
	Toplam	264	100,00
Cinsiyet	Kadın	123	46,60
	Erkek	141	53,40
	Toplam	264	100,00

Kişilerin %37,12 (n:98)'si 1. sınıf, %24,24 (n:64)'ü 2. sınıf, %17,42 (n:46)'si 3. sınıf, %21,21 (n:56)'i 4. sınıftır. Cinsiyet dağılımı incelendiğinde %46,60 (n:123) oranında kadın, %53,40 (n:141) oranında erkek çalışma kapsamında yer almıştır.

Tablo 2. Anket İfadelerinin Dağılımına İlişkin Bulgular

	Katılıyorum n (%)	Kararsızım n (%)	Katılmıyorum n (%)
NFT nedir biliyorum	208 (78,79)	33 (12,50)	23 (8,71)
NFT'ye (Kripto sanata) güveniyorum	172 (65,15)	68 (25,76)	24 (9,09)
NFT yapmak istiyorum	207 (78,41)	33 (12,50)	24 (9,09)
NFT satmak istiyorum	205 (77,65)	31 (11,74)	28 (10,61)
NFT platformları hakkında bilgim var	183 (69,32)	52 (19,70)	29 (10,98)
NFT satın almak isterim	153 (57,95)	70 (26,52)	41 (15,53)
NFT'yi maddi kazanç sağlamanın bir yolu olarak görüyorum	202 (76,52)	46 (17,42)	16 (6,06)
NFT'leri güncel olarak takip ediyorum	165 (62,50)	43 (16,29)	56 (21,21)
NFT yapan sanatçıları takip ediyorum	163 (61,74)	40 (15,15)	61 (23,11)

Katılımcılara yöneltilen “NFT nedir biliyorum” seçeneğine katılıyorum diyenlerin oranı %78,79 (n:208), kararsızım diyenlerin oranı %12,50 (n:33), katılmıyorum ifadesinin oranı ise %8,71 (n:23)'dir.

Katılımcılara yöneltilen “NFT'ye (Kripto sanata) güveniyorum” seçeneğine katılıyorum diyenlerin oranı %65,15 (n:172), kararsızım diyenlerin oranı %25,76 (n:68), katılmıyorum diyenlerin oranı ise %9,09 (n:24)'dur.

Katılımcılara yöneltilen “NFT yapmak istiyorum” seçeneğine katılıyorum diyenlerin oranı %78,41 (n:207), kararsızım diyenlerin oranı %12,50 (n:33) olurken katılmıyorum ifadesine yönelik oran ise %9,09 (n:24)'dur.

Katılımcılara yöneltilen “NFT satmak istiyorum” seçeneğine katılıyorum diyenlerin oranı %77,65 (n:205), kararsızım diyenlerin oranı %11,74 (n:31), katılmıyorum diyenlerin oranı ise %10,61 (n:28)’dir.

Katılımcılara yöneltilen “NFT platformları hakkında bilgim var” seçeneğine katılıyorum diyenlerin oranı %69,32 (n:183) iken kararsızım yanıtı verenlerin oranı %19,70 (n:52), katılmıyorum diyenlerin oranı ise %10,98 (n:29)’dir.

Katılımcılara yöneltilen “NFT satın almak isterim” seçeneğine katılıyorum diyenlerin oranı %57,95 (n:153), kararsızım diyenlerin oranı %26,52 (n:70), katılmıyorum diyenlerin oranı ise %15,53 (n:41)’dür.

Katılımcılara yöneltilen “NFT yi maddi kazanç sağlamanın bir yolu olarak görüyorum” seçeneğine katılıyorum diyenlerin oranı %76,52 (n:202), kararsızım diyenlerin oranı %17,42 (n:46), katılmıyorum diyenlerin oranı ise %6,06 (n:16)’dir.

Katılımcılara yöneltilen “NFT leri güncel olarak takip ediyorum” seçeneğine katılıyorum diyenlerin oranı %62,50 (n:165) olurken, kararsızım seçeneğini işaretleyenlerin oranı %16,29 (n:43), katılmıyorum diyenlerin oranı ise %21,21 (n:56)’dir.

Katılımcılara yöneltilen “NFT yapan sanatçıları takip ediyorum” seçeneğine katılıyorum diyenlerin oranı %61,74 (n:163), kararsızım diyenlerin oranı %15,15 (n:40), katılmıyorum diyenlerin oranı ise %23,11 (n:61)’dir.

Tablo 3. Anket İfadelerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

		Katılıyorm n (%)	Kararsızım n (%)	Katılmıyorum n (%)	İstatistik test
NFT nedir biliyorum	Kadın	88 (42,31)	22 (66,67)	13 (56,52)	$X^2:7,79$; p:0,02
	Erkek	120 (57,69)	11 (33,33)	10 (43,48)	
NFTye (Kripto sanata) güveniyorum	Kadın	70 (40,70)	37 (54,41)	16 (66,67)	$X^2:7,95$; p:0,01
	Erkek	102 (59,30)	31 (45,59)	8 (33,33)	
NFT yapmak istiyorum	Kadın	90 (43,48)	21 (63,64)	12 (50,00)	$X^2:4,77$; p:0,09
	Erkek	117 (56,52)	12 (36,36)	12 (50,00)	
NFT satmak istiyorum	Kadın	89 (43,41)	19 (61,29)	15 (53,57)	$X^2:4,07$; p:0,09
	Erkek	116 (56,59)	12 (38,71)	13 (46,43)	
NFT platformları hakkında bilgim var	Kadın	77 (42,08)	28 (53,85)	18 (62,07)	$X^2:5,739$ p:0,06
	Erkek	106 (57,92)	24 (46,15)	11 (37,93)	
NFT satın almak isterim	Kadın	61 (39,87)	40 (57,14)	22 (53,66)	$X^2:6,73$ p:0,03
	Erkek	92 (60,13)	30 (42,86)	19 (46,34)	

“NFT nedir biliyorum” ifadesine katılıyorum diyenlerin %57,69 (n:120)’u erkek iken, %42,31 (n:88)’i kadındır. İfadeye katılmayanların %56,52 (n:13)’si kadıncan %43,48 (n:10)’i erkektir. Dağılım incelendiğinde NFTyi daha çok erkeklerin bildiği ortaya çıkmıştır. Bu farkın istatistiksel olarak anlamlılığı bulgulanmıştır ($X^2:7,79$; $p:0,02$).	NFTyi maddi kazanç sağlamanın bir yolu olarak görüyorum	Kadın	89 (44,06)	26 (56,52)	8 (50,00)	$X^2:2$
		Erkek	113 (55,94)	20 (43,48)	8 (50,00)	$p:0,2$
	NFTleri güncel olarak takip ediyorum	Kadın	69 (41,82)	20 (46,51)	34 (60,71)	$X^2:6$
		Erkek	96 (58,18)	23 (53,49)	22 (39,29)	$; p:0$
	NFT yapan sanatçıları takip ediyorum	Kadın	68 (41,72)	21 (52,50)	34 (55,74)	$X^2:4$
		Erkek	95 (58,28)	19 (47,50)	27 (44,26)	$; p:0$

“NFTyi maddi kazanç sağlamanın bir yolu olarak görüyorum” ifadesine katılıyorum diyenlerin %57,69 (n:120)’u erkek iken, %42,31 (n:88)’i kadındır. İfadeye katılmayanların %56,52 (n:13)’si kadıncan %43,48 (n:10)’i erkektir. Dağılım incelendiğinde NFTyi daha çok erkeklerin bildiği ortaya çıkmıştır. Bu farkın istatistiksel olarak anlamlılığı bulgulanmıştır ($X^2:7,79$; $p:0,02$).

“NFTye (Kripto sanata) güveniyorum” ifadesine katılıyorum diyenlerin %59,30 (n:102)’u erkek iken %40,70 (n:70)’i kadındır. İfadeye katılmayanların %66,67 (n:16)’si kadıncan %33,33 (n:8)’ü erkektir. Dağılım incelendiğinde NFTye daha çok erkeklerin güvendiği sonucuna varılmıştır. Buna göre farkın istatistiksel bakımdan anlamlılığı sonucu ortaya çıkmıştır ($X^2:7,95$; $p:0,01$).

“NFT yapmak istiyorum” ifadesine katılıyorum diyenlerin %56,52 (n:117)’si erkek iken. %43,48 (n:90)’i kadındır. İfadeye katılmayanların %50 (n:12)’si kadın iken %50 (n:12)’si erkektir. Dağılım incelendiğinde “NFT yapmak istiyorum” ifadesinin cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermemiştir ($p>0,05$).

“NFT satmak istiyorum” ifadesine katılıyorum diyenlerin %56,59 (n:116)’u erkek iken. %43,41 (n:89)’i kadındır. İfadeye katılmayanların %53,57 (n:15)’si kadın iken %46,43 (n:13)’ü erkektir. Dağılım incelendiğinde “NFT satmak istiyorum” ifadesinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir ($p>0,05$).

“NFT platformları hakkında bilgim var” ifadesine katılıyorum diyenlerin %57,92 (n:106)’si erkek iken. %42,08 (n:77)’i kadındır. İfadeye katılmayanların %62,07 (n:18)’si kadın iken %37,93 (n:11)’ü erkektir. Dağılım incelendiğinde “NFT platformları hakkında bilgim var” ifadesinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

“NFT satın almak isterim” ifadesine katılıyorum diyenlerin %60,13 (n:92)’ü erkek iken %39,87 (n:61)’si kadındır. İfadeye katılmayanların %53,66 (n:22)’si kadın iken %46,34 (n:19)’ü erkektir. Dağılım incelendiğinde NFT satın alma eğilimi erkeklerde daha fazla olduğu görülmüş ve bu nedenle elde edilen farkın istatistiksel olarak anlamlılığı ortaya çıkmıştır ($X^2:6,73$ $p:0,03$).

“NFTyi maddi kazanç sağlamanın bir yolu olarak görüyorum” ifadesine katılıyorum diyenlerin %55,94 (n:113)’ü erkek iken. %44,06 (n:89)’si kadındır. İfadeye katılmayanların %50 (n:8)’si kadın iken %50 (n:8)’si erkektir. Dağılım incelendiğinde “NFT yi maddi kazanç sağlamanın bir yolu olarak görüyorum” ifadesinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı bulgulanmıştır ($p>0,05$).

“NFTleri güncel olarak takip ediyorum” ifadesine katılıyorum diyenlerin %58,18 (n:96)’i erkek iken %41,82 (n:69)’si kadındır. İfadeye katılmayanların %60,71 (n:34)’i kadın iken %39,29 (n:22)’u erkektir. Dağılım incelendiğinde NFTleri güncel olarak takip etme seviyesi erkeklerde daha fazla olduğu görülmüştür. Bu farkın ise istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($X^2:6,01$; $p:0,04$).

“NFT yapan sanatçıları takip ediyorum” ifadesine katılıyorum diyenlerin %58,28 (n:95)’i erkek iken. %41,72 (n:68)’si kadındır. İfadeye katılmayanların %55,74 (n:34)’ü kadın iken %44,26 (n:27)’si

erkektir. Dağılım incelendiğinde “NFT yapan sanatçıları takip ediyorum” ifadesiyle cinsiyete göre anlamlı bir fark oluşmamıştır ($p>0,05$).

SONUÇ

Teknolojinin çağımızda oldukça ilerlemiş olması blokzincir teknolojileri tabanlı yazılımları büyük ölçüde geliştirmiştir. Blokzincir teknolojilerinde bilgilerin en başından itibaren kaydediliyor olması, şeffaflığı, değiştiremez olması güven sağlamaktadır. NFT ile dijital varlıkların mülkiyeti akıllı sözleşmelerle otonom olarak korunmaktadır. Bu sözleşmeler dijital eserlerin biricik olmasını simgeleyen sertifika görevindedir. NFT ile bir yandan sanat kavramı önem kazanmış bir yandan da dijital ekonomiye katkı sağlanmıştır. Sonuç olarak kripto sanat dünyası yeni popülerleşen dijital bir sanat kavramıdır. NFT ile sanatçıları/tasarımcıları eserlerini tüm dünyaya ulaşılabilir şekilde sunarak telif haklarını korur biçimde satışa sunmaktadır. Çalışma sürecinde yapılan literatür araştırmasında öğrenci görüşünün alındığı akademik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu anlamda araştırmanın NFT konusuna yönelik öğrenci görüşü alınması bakımından ilk araştırmalardan olacağı düşünülmektedir. NFT konusunda çalışmaların henüz çok yeterli olmaması nedeniyle araştırmanın yeni yapılacak çalışmalar için alana katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Özellikle sanat öğrencilerinin görüşünü alma noktasında literatürde herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Örneğin Yurdabak’ın (2022) ‘NFT: Dijital Sanatta Yeni Bir Perspektif ve Getirdiği Fırsatlar Üzerine Bir Derleme’ isimli makalesinde sonuç ve değerlendirme kısmında NFT ile birlikte sanatta yeni dijital teknolojilerin kullanılmasının sanata yeni bir boyut getirdiği, geleneksel sanata oranla daha güvenilir, eser mülkiyeti ile ise adaletli bir yapıda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kıvrak ve Özkartal’ın (2022) ‘NFT ve Günümüz Dijital Sanat Kavramı Arasındaki İlişki’ isimli çalışmasının sonuç kısmında ise NFTnin güvenilir bir sistem olmasına yönelik avantajları ve henüz yeterli hukuki mevzuatların olmaması gibi dezavantajlarına yer verilmiş, NFTnin teknolojik olarak cazip olduğu belirtilmiş, yaygınlaştırılması için daha fazla çalışmalara ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır. Örnek araştırmalarda olduğu gibi bu alana yönelik çalışmaların büyük çoğunluğu genellikle NFTlerin (*kripto sanatın*) olumlu-olumsuz tarafları, dijital sanattaki yeri ve geleceği üzerine derleme çalışmalardan oluşmakta ve alana bu yönde katkı sunmaktadır. Sanatın dijitalleşmesine ilişkin popülerleşen bu derece güncel bir konuda sanat öğrencilerinin görüşünün alınması katılımcı öğrencilerin geleceğin sanatçı/tasarımcı adayları olmaları bakımından önemsenmektedir. Geleceğin sanatçı veya tasarımcı adayı olan sanat öğrencilerinin mezun olduklarında kendilerine yeni kapılar açabilmek anlamında bu popüler ortamlarda yer edinmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle bu çalışma ile dijital kripto sanatın genç yaştaki bireyler tarafından bilinirliği, takip edilip edilmediği, geleceği ile ilgili öğrencilerinin görüşlerini incelenmesi bakımından alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmada “NFT nedir biliyorum” ifadesine verilen anket cevaplarına göre öğrencilerin NFTnin anlamını bildikleri, bu konuya karşı farkında oldukları, “NFTye (*kripto sanata*) güveniyorum” “NFT yapmak istiyorum” ifadesine verdikleri yanıtlara göre kripto sanat piyasasına veya kripto sanat sistemine güvendikleri, “NFT satmak istiyorum” ve “NFT satın almak isterim” ifadelerine verdikleri yanıtlara göre öğrencilerin gelecekte kendileri de NFT çalışmalar üretmek ve beğendikleri ya da değer gördükleri NFTleri almak istedikleri, “NFT platformları hakkında bilgim var” ifadesine verdikleri yanıtlara göre ‘OpenSea’, ‘Rarible’, ‘Nifty Gateway’ gibi yaygın olarak kullanılan NFT platformları hakkında bilgi sahibi oldukları, “NFTyi maddi kazanç sağlamanın bir yolu olarak görüyorum”, ifadesine verdikleri yanıtlara göre NFT olarak çalışma üretmeyi maddi kazanç sağlamanın bir alternatifi olarak düşündükleri ve gelecekte NFT platformlarını maddi kazanç sağlama anlamında kullanabilecekleri, “NFTleri güncel olarak takip ediyorum” ve “NFT yapan sanatçıları takip ediyorum” ifadelerine verdikleri yanıtlara göre ise sanat öğrencilerinin NFT çalışmalarını ve NFT sanatçıları güncel biçimde takip ederek dijital platformlara, kripto sanat piyasasına ve güncel gelişmelere olan ilgileri ortaya çıkmıştır. Araştırma verileri çerçevesinde araştırmanın genel sonucu yorumlandığında öğrencilerin sanat ve tasarımda dijitalleşmeye yönelik güncel ve popüler kavramları, dijital uygulamaları, dijital sanat ve sanatçıları takip ettikleri gözlemlenmiştir. Bu durum dijitalleşen dünyada çağı yakalamak anlamında sanat ve tasarımcıların dijital güncel sanat alanlarını takip ediyor olmaları bakımından önemli bir sonuç olarak görülmektedir.

KAYNAKÇA

Allen, S., Juels, A., Khaire, M., Kell, T. and Shrivastava, S. (2022, 20 Aralık). NFTs for Art And Collectables: Primer and Outlook.

https://www.arijuels.com/wpcontent/uploads/2022/04/NFTs__Primer_and_Outlook.pdf.

Ante, L. (2021). *The Non-Fungible Token (NFT) Market and Its Relationship with Bitcoin and Ethereum*. Blockchain Research Lab Working Paper Series No: 20.

Ante, L. (2021). *Non-Fungible Token (NFT) Markets on the Ethereum Blockchain: Temporal Development, Cointegration and Interrelations*. Blockchain Research Lab Working Paper Series No: 22.

Aydiner, T. (2022, 26 Aralık). Bored Ape Yacht Club NFT Koleksiyonu Nedir? İşte BAYC Hakkında Bilmeniz Gerekenler. <https://cryptopotato.com/language/tr/bored-ape-yacht-club-bayc-nedir/>

Buterin, V. (2013). *Ethereum White Paper*. GitHub Repository, 1, 22-23.

Dowling, M. (2022). *Is Non-Fungible Token Pricing Driven By Cryptocurrencies?*. Finance Research Letters, 44.

Erim, G. ve Caferoğlu, M. (2012). *Görsel Sanatlar Eğitimi Dersinin Zihinsel Engelli Çocuklara Katkısının Özel Eğitim Öğretmenlerinin Görüşleriyle Belirlenmesi*. Eğitim Fakültesi Dergisi, 25 (2), 321-342.

Franceschet, M. (2021). The Sentiment of Crypto Art. In M. Ehrmann, F. Karsdorp, M. Wevers, T. L. Andrews, M. Burghardt, M. Kestemont, E. Manjavacas, M. Piotrowski, & J. Zundert (Eds.), *CEUR Workshop Proceedings* (pp. 310-318). *Computational Humanities Research*. <http://ceur-ws.org/Vol-2989/>

Gökpınar, S. (2021). *Blok Zinciri Teknolojisinin Geleceği: Kripto Para Birimleri ve Ötesi*. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 28, 211-231.

Gül Şenkardeş, C. (2021). *Blockchain Technology and NFT's: A Review in Music Industry*. *Journal of Management, Marketing and Logistics*, 8(3), 154-163.

Kaya, G. ve Önür, N. (2022). *NFT Eserler ve Auranın Dönüşü: Dijital Çağda Kripto Sanat*. Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 9(1), 48-63.

Kıvrak, M., N.ve Özkartal, M. (2022). *NFT ve Günümüz Dijital Sanat Kavramı Arasındaki İlişki*. Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi, 4(2), 193-202.

Lansiti, M. and Lakhani, K., R. (2017). *The Truth About Blockchain*. Harvard Business Review.

Nakamoto, S. (2008). *Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System*. <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>

Oduncu, S. (2022). Nft, Kripto Sanatı ve Türkiye'deki Yansımaları. *Art-e Sanat Dergisi*, 15(29), 195-224.

Regner, F., Urbach, N. and Schweizer, A., (2019). *Nfts in Practice–Non-Fungible Tokens as Core Component of a Blockchain-Based Event Ticketing Application*. 40th International Conference on Information Systems.

Tanrıverdi, M. (2019). *Blokszinciri Teknolojisi Nedir? Ne Değildir?: Alanyazın İncelemesi*. Bilişim Teknolojileri Dergisi, 12(3), 203-217.

Turan, İ., Şimşek, Ü. ve Aslan, H. (2015). *Eğitim Araştırmalarında Likert Ölçeği ve Likert-Tipi Soruların Kullanımı ve Analizi*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (30) 186-203.

Yurdabak, M., K. (2022). *NFT: Dijital Sanatta Yeni Bir Perspektif ve Getirdiği Fırsatlar Üzerine Bir Derleme*. Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(10), 143-153.

EK-1

Likert Anket Soruları

Anket Soruları	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum
NFT nedir biliyorum			
NFTye (Kripto sanata) güveniyorum			
NFT yapmak istiyorum			
NFT satmak istiyorum			
NFT platformları hakkında bilgim var			
NFT satın almak isterim			
NFTyi maddi kazanç sağlamanın bir yolu olarak görüyorum			
NFTleri güncel olarak takip ediyorum			
NFT yapan sanatçıları takip ediyorum			